

LÆRERVEILEDNING

Nasjonsbygging og nasjonalromantikk

Foto: Gareth Gardner

Foto: Gareth Gardner

I utstillingen *Opplyst. Glimt fra en kulturhistorie* har vi hentet noen spesielt viktige gjenstander frem i lyset, fra mørke skuffer og magasiner. Disse representerer glimt fra den norske kulturarven. De forteller om makt og motmakt, store gjennombrudd, kreative mesterverk og avgjørende hendelser som inngår i vår felles historie.

Nasjonsbygging og nasjonalromantikk

Verdier, språk, kulturuttrykk, gudstro og politisk styresett er med på å skape et nasjonalt fellesskap og knytte folk sammen. Noen ganger er det nettopp disse tingene som skiller ett folk fra et annet. Dette virket i hvert fall som en absolutt sannhet på 1800-tallet, og forsøket på å fange «den norske folkesjelen» var et stort politisk og kunstnerisk prosjekt som dere nå skal fordype dere i. Velkommen!

Foto: Gareth Gardner

Til deg, kjære lærer

Velkommen til Nasjonalbiblioteket! Elevene dine skal nå utforske en liten del av den norske kulturarven på ca. 60 minutter. Her følger et forslag til hvordan du kan strukturere besøket.

- ➔ Del gjerne elevene i fem grupper, med hver sin lagleder. Hver gruppe får ett oppgavehefte og skal utforske fem utvalgte gjenstander i utstillingen. I utstillingsrommet starter gruppe 1 ved gjenstand 1, gruppe 2 ved gjenstand 2 og så videre. Her kan elevene følge progresjonen i heftet slik at alle gruppene er innom de fem gjenstandene. Du kan beregne at elevene bruker ca. 45 minutter på hoveddelen.
- ➔ Etter å ha fulgt denne ruten skal elevene ta fatt på oppgavene under «Utforsk sammen». Vi anbefaler at alle gjør dette mot slutten av besøket, selv om gruppene ikke er helt ferdige med hoveddelen. Du kan beregne at elevene bruker ca. 15 minutter på denne delen.

Tilpass gjerne ved behov! På sidene som følger, finner du selve oppgavene elevene blir bedt om å løse, samt en lærerveiledning til hver av oppgavene.

Praktisk om utstillingen

Utstillingsmaterialet er originalt, og dere bør utvise forsiktighet i lokalet. Her kan man bruke sunn fornuft. Det er tillatt å ta bilder, men unngå blits, siden noen av objektene ikke tåler sterkt lys. Det er ikke tillatt med mat og drikke i utstillingslokalene, og vi anbefaler at sekker og vesker låses inn i garderobeskapene ved foajeen.

Forslag til etterarbeid

Denne lærerveiledningen er ment som støtte for deg i forkant av, underveis i og i etterkant av besøket. Skolebesøket krever ikke spesifikt forarbeid eller noen hjelpemidler. Mange ønsker likevel forutsigbarhet og å kunne være en ressursperson. Noen trenger mer rettleiding enn andre. Kanskje lærerveiledningen kan være til hjelp?

Håpet er at besøket blir en fin opplevelse for dere, og at det leder til gode diskusjoner underveis og i etterkant – også i klasserommet. Lykke til, og kom gjerne med tilbakemelding om hvordan dere opplevde dette skoletilbudet!

1 Grunnlovsplakaten

1814 regnes for å være et mirakelår i norsk historie. Norge rev seg løs fra Danmark etter over 400 år i union – senere omtalt som «400-årsnatten». Den norske grunnloven ble hevdet å være den mest liberale for sin tid, og selv om vi delte konge med svenskene, representerte hendelsene på Eidsvoll det moderne Norges stormfødsel. 1814 innledet den mest intensive perioden i norsk nasjonsbygging.

Spørsmål

1. Finn grunnlovsplakaten. Hva ser dere?

Her er det mange mulige svar. Hva fanger øyet? Er det Eidsvollsbygningen i det fjerne? Her kan man legge merke til typisk norske motiver, som gårdsbruk, dyrehold og skogsdrift. Norge var tross alt et ruralt jordbrukssamfunn frem til langt ut på 1800-tallet. Andre vil legge merke til hva teksten faktisk sier. Det står jo for eksempel «Norge og Sveriges forening»! Det er også oppført to datoer – både 17. mai og 4. november. Norge og Sverige forhandlet mot det som skulle bli stående som novembergrunnloven, hvor man la til en setning om at en svensk konge skulle være overhodet for begge nasjonene.

Ellers vil noen få øye på portrettene på sidene, av Wilhelm Koren Christie, Georg Sverdrup eller Christian Krohg (ikke kunstneren), for å nevne noen. Hvorfor trekkes de frem? Hvor er Christian Magnus Falsen? Grunnloven er opprinnelig vedtatt av 112 menn på Eidsvoll, og revidert av 79 stortingsrepresentanter i Christiania høsten 1814. Falsen, den opprinnelige Grunnlovens «far», var altså ikke til stede under revisjonen i Christiania, som ble vedtatt 4. november.

2. Let frem Grunnlovens § 1, 2 og 50. Hvilken informasjon kan dere finne i disse paragrafene?

Grunnloven inneholder 112 paragrafer. Paragrafene er vanskelige å tyde på grunn av skrifttypen, men også grunnet uvanlige, danskinspirerte ordvalg som vi sjeldent møter på i dag. Hva står det egentlig?

§ 1 Kongeriget Norge er et frit, uafhængigt og udeleligt Rige. Dets Regjeringsform er indskrænket og arvelig-monarkisk.

Norge er uavhengig, i motsetning til under unionstiden med danskene, en periode hvor vår særegenhet og selvstendighet var begrenset av danskekongen. Dette er nytt, og dette er stort! Legg også merke til at Norge ikke blir en republikk, som USA og Frankrike på samme tid, men viderefører monarkiet. Dette velger vi også å gjøre hundre år senere!

Regjeringsformen blir «innskrenket», noe som henviser til at eneveldets tid er over, og Norge blir et konstitusjonelt monarki.

§ 2 Den evangelisk-lutterske Religion forbliver Statens offentlige Religion. De Indvaanere, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage sine Børn i samme. Jesuitter og Munkeordener maae ikke taales. Jøder ere fremdeles udelukkede fra Adgang til Riget.

Også på dette punktet gjør vi motsatt av USA og Frankrike: Statskirken videreføres, og i tillegg poengterer loven at enkelte religiøse grupperinger er uvelkomne i Norge. Slike bestemmelser hindrer et gjennombrudd for religionsfriheten. «Jødeparagrafen» ble først endret i 1852 etter sterkt press, blant annet fra Henrik Wergeland, mens jesuitter, medlemmer av en katolsk munkeorden, først fikk tilgang til landet et stykke ut på 1950-tallet.

§ 50 Stemmeberettigede ere kun de norske Borgere, som have fyldt 25 Aar, have været bosatte i Landet i 5 Aar, og enten a. ere, eller have været Embedsmænd, b. paa Landet eie eller paa længere Tid end 5 Aar have byxlet matrikulert Jord, c. ere Kjøbstadborgere, eller i Kjøbstad eller Ladested eie Gaard eller Grund, hvis Værdie i det mindste er 300 Rigsbankdaler Sølvværdie.

Denne paragrafen handler om stemmerett, og selv om den norske grunnloven var den mest liberale for sin tid, var stemmeretten begrenset til menn over 25 år. Det er også flere krav man må tilfredsstille for å kunne delta i det ferske norske demokratiet. Men hva er en *embetsmann*? Hva menes med å «have byxlet matrikulert jord»? Hva er en *kjøbstadborger* eller *riksbankdaler*? *Embetsmennene* var eliten i Norge i 1814, var utnevnt av kongen til offentlige stillinger og hadde typisk universitetsutdanning. *Å bygsle* betyr å leie, og *matrikulert* innebærer at jorden er registrert i det offentlige eiendomsregisteret. En *kjøpstadsborger* er en med tillatelse til å drive handel eller håndverk, og en *riksbanksdal* var svenske penger – i mangel av en norsk valuta. Norge fikk egen valuta like etterpå, i 1816.

3. Plakaten var vanlig å ha på veggen hjemme på 1800-tallet. Hvorfor det? Hvorfor har vi ikke Grunnloven på veggen i dag?

Her gjelder det å spekulere – og å forsøke seg med en kvalifisert gjetning. Det mest åpenbare og viktige er kanskje at dette var noe nordmenn var stolte av. Grunnloven representerte frigjøring og sementerte at vi hadde et offisielt dokument, skrevet på norsk av nordmenn, som sikret nasjonens fremtid. Nå begynte man i stort omfang å dyrke det «norske» i mange tiår fremover. I dag er situasjonen annerledes. Selvstendigheten og demokratiet er noe mange tar for gitt, og Grunnloven er både noe vi er lite bevisste på, og noe som ligger langt tilbake i tid. Vil de norske symbolene og den politiske arven få ny aktualitet om Norges selvstendighet igjen skulle bli truet?

4. På hvilken måte kan denne plakaten være viktig for å forstå nasjonsbyggingsprosjektet?

Grunnloven er fundamentet for det norske demokratiet. Den er naturligvis inspirert av engelskmenn og franskmenn fra opplysningstiden og andre grunnlover som vedtas i denne perioden. Grunnloven er likevel avgjørende for det norske politiske systemet som vokser frem i opp-takten til selvstendigheten i 1905. Det at Norge blir en suveren stat, er rett og slett en forutsetning for nasjonsbyggingen på kulturnivå. At det norske folket så gir Grunnloven høy status i hjemmet eller på hytta, gjenspeiler kanskje befolkningens støtte til det politiske prosjektet «Norge»? Grunnloven skulle ikke begrense folks frihet, men løfte den. Det er også verdt å merke seg at den norske grunnloven regnes blant de eldste grunnlovene som fortsatt er i bruk.

Kongeriget Norges Grundlov, plakat, 1836.

Foto: Katarina Theis-Haugan

Edvard Grieg: *Concert, op.16*, «a-mollkonserten»

Nasjoner i utvikling søker gjerne folkehelter – enkeltmennesker som skinner i kunst eller kamp. Komponisten Edvard Grieg representerte den kunstneriske delen av nasjonsbyggingen og knyttet til den romantiske forestillingen om Norge. Grieg opphøyde den norske folkekulturen og naturen, og «a-moll-konserten» er blant hans største verker.

Spørsmål

1. Finn det eneste notetrykket i utstillingen, og lytt til konserten. Hvordan vil dere beskrive musikken?

Dette er en oppgave for sansene. Er konserten dramatisk, behersket, romantisk eller kjedelig? Hvorvidt disse beskrivelsene er passende, avhenger nok av hvilke deler du hører, for spennet er stort i denne konserten. Minner det om en gammel Disney-film? Eller minner det om eventyr, som Griegs stykke «Dovregubbens hall»? Er det orkestermusikk? Hvilke instrumenter er i bruk? Her er det strykere, blåsere og – ikke minst – piano.

2. Denne konserten ble kalt «et Norge i miniatyr». Passer denne beskrivelsen? Hvorfor?

Det spørres gjerne om man har noen knagger å henge denne musikken på. Har man hørt slik type musikk i forbindelse med noe? Assosierer man den med en svunnen tid eller et landlig motiv – med Peer Gynt eller eventyrene utgitt av Asbjørnsen og Moe? Nasjonalromantikken var preget av økende interesse for folkekulturen, hvor den norske «folkesjelen» skulle både konstrueres og løftes frem. Hvilke assosiasjoner vi har til musikken, spiller derfor en avgjørende rolle her. Skiller musikken seg i noen grad fra de verkene europeiske komponister skapte på samme tid? Vanskelig å si, så klart, men hva er det egentlig i selve musikken som er norsk, bortsett fra de bildene vi skaper i hodet vårt?

3. Griegs verker inngår gjerne i det vi kaller klassisk musikk. Hva assosierer dere med ordet «klassisk», og hva skal til for å fortjene denne betegnelsen?

Klassisk musikk har noen typiske konnotasjoner ved seg, og mange vil tenke på dette som en måte å periodisere musikken på – å definere uttrykket ut ifra tidsalderen den ble laget i. Likevel bruker vi begrepene «klassisk» og «klassiker», eller «classic» på engelsk, fritt om en rekke gjenstander og uttrykk også fra nyere tid.

Hva kan ha en «klassisk kvalitet»? Biler? YouTube-videoer? Filmer? Klær? Ofte handler det om de gjenstandene og tingene som er anerkjente, tradisjonelle, har varig verdi og derfor tåler tidens tann. Tåler Grieg tidens tann?

Edvard Grieg: *Concert, op. 16* (a-mollkonserten), 1887, notemanuskript.

Foto: Katarina Theis-Haugan

Snorre Sturlason: *Kongesagaer*

Tidlig på 1200-tallet skrev Snorre Sturlason sitt store verk, *Heimskringla*. Han tok for seg Norges mytiske opphav, norrøne guder som Odin og Tor samt de første som bosatte seg i denne delen av verden. Ikke minst handlet sagaene om de norske kongene – fra Harald Hårfagre til Magnus Erlingsson.

Spørsmål

1. Finn kongesagaene og skuffen med tegningen laget av Halfdan Egedius. Hvordan fremstilles fortidens nordmenn her?

Sagalitteratur, og spesielt kongesagaer, har begge beina plantet i storpolitikken. Selv om Snorres kongesagaer er et stort verk med mange avstikkere, er krig og konflikt en betydelig del av bokverket. Drives historien fremover av krig, slag samt barske og sterke – eller redde og svake – menn? En stor del av appellen til bokverket er nettopp illustrasjonene, og vårt foreløpige inntrykk blir at nordmenn i det store og hele fremstilles som krigere. Denne romantiske forestillingen om nordmenn som et krigerfolk har overlevd i senere populærkultur.

2. I hvilken grad tror dere sagalitteraturen forteller noe om det virkelige Norge i middelalderen? Begrunn svaret.

Sagalitteratur som sjanger er unik, men det finnes store variasjoner blant fortellingene. Enkelte, som Snorre Sturlasons kongesagaer, beveger seg inn og ut av en tid som for lengst er borte, og er avhengig av både muntlige tradisjoner og skriftlige kilder for å fortelle en historie. Kongesagaene er skrevet ned tidlig på 1200-tallet, men forteller om nordmenn både tre og fire hundre år tidligere. Også for Snorre er dette lenge siden. Hva kan vi egentlig vite om fortiden så langt tilbake?

De fleste historikere i dag vil anse dette som en tekst som likner mer på et vitenskapelig enn et skjønnlitterært verk. Snorre gjør rede for hvilke kilder han benytter seg av, og hvilke metoder han anser som spesielt egnet. Dette er ikke moderne historieforskning, men selv ikke nyere historieverk er rent objektive gjengivelser av fortiden. I tillegg fremmer kongesagaene fortellinger om makt og øvrighet, og fanger kanskje i mindre grad vanlige folks liv og bekymringer? Men fortellinger om statsmakt, krig og konflikt er populære – også i dag.

3. På 1800-tallet vokste interessen for *Heimskringla*. Den ble oversatt og gjort tilgjengelig for massene. Hvilken betydning kan dette bokverket ha hatt i nasjonsbyggingen?

I korte trekk viste kongesagaene at Norge hadde like lang og rik historie

som nabolandene våre. Nordmenn kunne binde sammen det nye, demokratiske Norge til den stolte fortiden i middelalderen. Denne utgivelsen er ikke fra 1230-tallet, men fra 1899. Stortinget subsidierte masseproduksjonen av det som i sin tid skulle være «det flotteste bokverket noen gang trykket i Norge». Boken solgte etter hvert godt, og man regner med at tidlig på 1900-tallet var det en *Snorre* i hvert tredje norske hjem. Kanskje man kan se for seg at de fleste, både barn og voksne, hadde bladd i et av de mange eksemplarene som var i omløp? Norge i 1814 var derfor kanskje ikke en begynnelse, men en ny epoke i en historie som strakk seg tilbake til en mytisk tid? Norges historie startet ikke i 1814, og kongesagaene var nødvendig for å minne oss på nettopp det.

4. Hvilke andre perioder eller hendelser i norsk historie trekkes frem i dag?

Vikingtid og norsk middelalder har inspirert både norsk og utenlandsk populærkultur. Her kan man trekke frem storsatsningene *Vikings* eller *Assassins Creed: Valhalla* som eksempler internasjonalt, men også *Ringenes herre* og *Game of Thrones* er dels inspirert av denne typen fortellinger. Her til lands står 1814 sentralt i fortellingen om Norge, men hendelsen har ikke spesielt stort nedslag i populærkulturen.

De mange filmene og bøkene som dreier seg om andre verdenskrig i Norge, spiller et sentralt traume i norsk historie. Men er det en oppbyggelig historie om norske heltedåder som er riktig fortelling, eller må vi justere hvordan denne delen av norsk historie gjengis? Hva med hvalfangsten eller oljeeventyret? Hvordan kommer vi til å huske 22. juli 2011?

Snorre Sturlason: *Kongesagaer*, praktutgaven, 1899.

Foto: Katarina Theis-Haugan

Ivar Aasen: *Norsk Ordbog med dansk Forklaring*

Ivar Aasen kalles gjerne nynorskens far. Fra midten av 1800-tallet jobbet han for et norsk alternativ til det danske skriftspråket. I 1873 ga han ut en (ny)norsk ordbok – med dansk forklaring. Nynorsk og bokmål er i dag de to offisielle skriftspråkene i Norge, i tillegg til de samiske språkene.

Spørsmål

1. Hvorfor laget Aasen en norsk ordbok med dansk forklaring, og i hvilken grad ser dere for dere at dette arbeidet inngikk i nasjonsbyggingsprosjektet?

Ved utgangen av 1814 var skriftspråket i Norge dansk. Med mål om å fremheve det norske i nasjonsbyggingen kjempet mange språkforskere en steil kamp for å etablere alternativer til det danske. Ivar Aasen var den fremste skikkelsen i etableringen av et norsk folkespråk. Landsmål – et tverrsnitt av norske dialekter – var både et forsøk på å finne det opprinnelig norske og på å trekke skriftspråket nærmere det daglige talemålet til flertallet av nordmenn. Men er det et tegn på styrke at man inkluderer den danske forklaringen, eller er det en fallitterklæring?

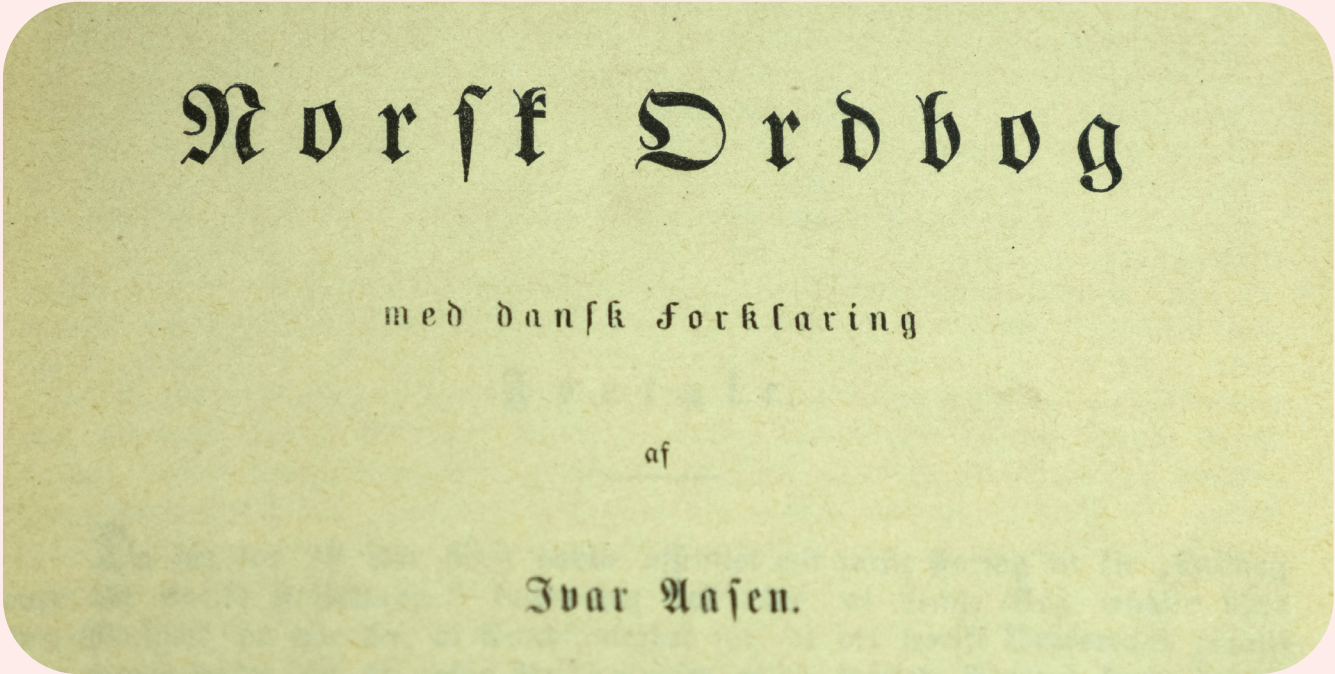
2. Hvilken betydning har nynorsk i vår forståelse av oss selv i dag? Begrunn svaret.

Spørsmålet er åpent for tolkning, men kan ikke avfeies med det første. Målkampen er både kulturell og politisk på en og samme tid. Den er kulturell fordi den skal representere folkets identitet, men også politisk, nettopp fordi språkenes posisjon i samfunnet og skolesystemet dels er bestemt av byråkrater og folkevalgte. Dessuten er målkampen også et uttrykk for en bredere motstandskamp mot elitene, og denne opposisjonen er en del av språkets identitet.

Bokmål og nynorsk er de offisielle norske skriftspråkene, men hvordan kommer dette til uttrykk i praksis? Trenger dette å være *status quo* i all overskuelig fremtid? Hvilke stemmer skal få gjennomslag? Er målkampen en videreføring av spenningen mellom by og land? I hvilken grad man faktisk anvender nynorsk i hverdagen, vil selvsagt påvirke hvor tett opp til ens identitet skriftspråket ligger.

3. Aasen er portrettert i Carl Christian Wischmanns protokoller. Velg dere ut én annen skikkelse og lag en kort fortelling om hvem denne personen var.

Her kan man la fantasien gjøre jobben, og elevene kan finne frem vanlige og uvanlige navn, yrker, personlighetstrekk og livssituasjoner. Det er kanskje spennende å leve seg inn i den tiden og det samfunnet man tar utgangspunkt i, men her er det ingen rette eller gale svar.

Ivar Aasen: Norsk Ordbog med dansk Forklaring, 1873.

Carl Christian Wischmanns protokoll, 1870–1874.

Karpe Diem: *Heisann Montebello*

Musikkduoen Karpe består av Chirag Rashmikanth Patel og Magdi Omar Ytreeide Abdelmaguid, som begge vokste opp i Oslo. *Heisann Montebello* ble regnet som deres mest politiske prosjekt siden debuten. Her trekkes forestillinger om det norske frem i lyset og danner grunnlaget for et kunstnerisk uttrykk.

Spørsmål

1. Finn denne delen av utstillingen og se både på den første delen av musikkvideoen til «Gunerius» og på platecoverne. Hvilke bilder og symboler henviser til forestillinger om det norske? Begrunn svaret.

Det norske flagget, fotballdraktene med «Flo» og «Myggen», riks-våpenet og Lyn-logoen er symboler fra platecoverne og nokså kjente referanser for mange. Gro Harlem Brundtland og Kåre Willoch, Rosemarie Köhn, kong Olav, Arve Beheim Karlsen og andre skikkelser i denne video-montasjen er gjerne mindre kjente for yngre generasjoner. Men hva med bildene av oljeplattformer og stavkirkebrenning eller klipp fra Dagsrevyen? Hva er mer eller mindre norsk?

Så kan man også spekulere – hvorfor er egentlig grisen valgt ut som et fremtredende symbol på plateboksen? Antageligvis kan man tolke dette i ulike retninger. Hva assosierer vi med grisens natur og karakter? Hvilken kobling – hvis noen – er det mellom grisen og oss selv? Hvilken posisjon har grisen i norsk kultur sammenliknet med den muslimske verden, for eksempel?

2. Nasjonsbyggingen har over tid endret karakter, og ideen om en urnorsk fortelling er ikke like relevant. Hvorfor?

Fordi Norge, som alle andre land, stadig er i endring. Nordmenn er et folk som bindes sammen gjennom nasjonalstaten og de nokså statiske landegrensene som omgir oss. Er vi fortsatt nordmenn selv om norsk kultur er i forandring? Grensene beskytter vår statlige suverenitet, men er den norske kulturen noe som kan (og bør) bevares hermetisk? Nasjonsbygging var viktig i Norge på 1800-tallet, men dette var også en tid med stadig økende globalisering. Kontakten med omverdenen var betydelig, og Norge ble i høyeste grad påvirket av impulser fra utlandet. Hvordan bidrar globalisering til at dagens samfunn er enda mer mangfoldig? Hvem er kjendisene? Hvilken mat spiser vi? Hvilken religion tilhører vi? Med Norges relativt trygge stilling som suveren stat er det kanskje ikke nødvendig å hverken utestenge enkelte grupper eller verne om det «typisk norske»? Hva er egentlig typisk norsk? I motsetning til på 1800-tallet trenger ikke Norge å legitimere seg selv overfor hverken svensker eller dansker.

3. I hvilken grad inngår Karpe i en moderne forståelse av det norske?

Når det gjelder forestillinger om det norske, er kanskje Karpe av de få fellesreferansene ulike generasjoner og grupper har. Men hvilke idealer og hvilken tenkning er egentlig rådende i Norge i dag? Kanskje er nettopp mangfoldet et uttrykk for dagens idealer? Det er verdt å spørre seg om det finnes flere «norske virkeligheter», og om vi egentlig kan snakke om en enhetlig oppfatning av samfunnet vårt og utviklingen det gjennomgår. Hvordan ser vår nåtid ut? Hvordan bør den se ut? *Heisann Montebello* stiller en rekke spørsmål til storsamfunnet, og kommer med noen svar. Det vi kan si sikkert, er at musikkduoen Karpe representerer vår tid.

Karpe Diem: *Heisann Montebello*, 7 x 7" boks med tilhørende musikkvideoer, 2015–2017.

Foto: Katarina Theis-Haugan

Utforsk sammen

Det skjuler seg flere gjenstander i utstillingen som også kan knyttes til ideer om nasjonsbygging og nasjonalromantikk. Oppsøk dem og utforsk innholdet i lys av spørsmålene nedenfor.

Se på følgende objekter:

- ➔ Fotografi av Hulda Garborg i folkedrakt
- ➔ Arvid Sveen, «Varig vern av Alta-Kautokeino-elva», plakat
- ➔ Asbjørnsen & Moe, *Eventyrbog for Børn: Norske folkeeventyr*
- ➔ Stemmesedler fra folkeavstemningen om monarki

Spørsmål

- ➔ **Hvilken betydning har disse gjenstandene for forestillingen om «det norske»?**

Her kan man utforske selv, og svarene er gjerne ikke opplagte. Det er kanskje klart at Hulda Garborgs bunad er et sentralt norsk symbol, men er det like klart at Magnus Lagabøtes landslov legger grunnlaget for et norsk fellesskap bundet sammen gjennom lovverk? Er eventyrene egentlig norske, eller opererer andre land med tilsvarende fortellinger? Er eventyrene i det hele tatt en felles referanse på tvers av generasjoner? Hvordan kan Alta-saken knyttes til vår forståelse av nasjonen vår? Hvor ble det av samene i fortellingen om Norge under nasjonsbyggingen?

- ➔ **Hvilke gjenstander «henger sammen» og kan knyttes til hverandre? Hvorfor?**

Fra et politisk ståsted henger grunnlovsplakaten sammen med stemmesedlene fra 1905 – begge handler om en stadig utvidet grad av selvstendighet. Eventyrene til Asbjørnsen og Moe går kanskje hånd i hånd med folkekulturen som Grieg ønsker å fange, og kongesagaene og Aasens prosjekt blir en del av den oppbyggelige fortellingen om et folk med lang og stolt historie. Her kommer dybdelæringen inn – elevene skal bruke de erfaringene de har opparbeidet seg, på nye måter.

BONUS! Den norske riksløven går igjen i mange objekter. Hvor mange løver klarer dere å finne?

Ja, si det! Det er i hvert fall en del. Lykke til!

Hulda Garborg i folkedrakt. Utgitt av avisen Den 17de Mai, Kristiania, fotografi av Eivind Enger.

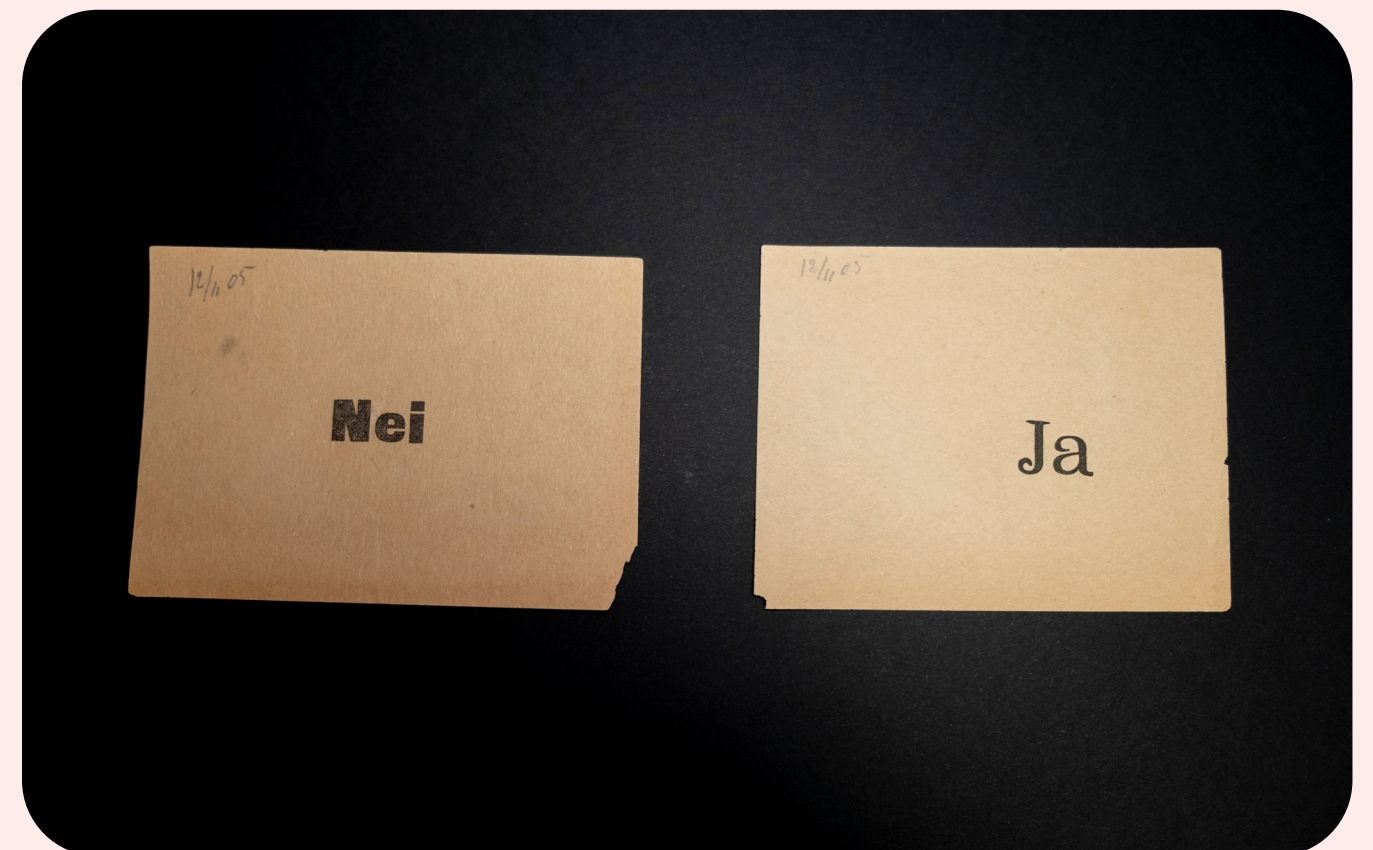

Arvid Sveen: «Varig vern av Alta-Kautokeino-elva», plakat, 1979.

Peter Christen Asbjørnsen & Jørgen Moe: Eventyrbog for Børn. Norske Folkeeventyr, bind I–III.

Foto: Katarina Theis-Haugan

Stemmesedler – ja og nei – fra folkeavstemningen om monarki, 1905.

Foto: Katarina Theis-Haugan

DESIGN: SMUSS STUDIO & NEWSLAB
KORREKTUR: NYE TILLEN
TRYKK: ERIK TANCHE NILSSEN AS

